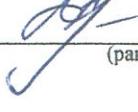

Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma
direktore D.Rozentāle
(amats, vārds, uzvārds)

 (paraksts)

Kandavas Lauksaimniecības tehnikums

KARJERAS IZGLĪTĪBAS PROGRAMMA

Programmu izstrādāja
Anita Sondare
Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma
pedagogs karjeras konsultants

Ievads

Savas profesijas izvēli un pirmajiem soļiem karjeras veidošanā skolēniem būtu aktīvi jāsāk domāt jau sākumskolā, taču realitāte ir citāda. Vienmēr daudzos jauniešos rodas jautājums un mēģina rast atbildi: „Ko darīt turpmāk”

Karjera ir cilvēka resursu efektīva izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izpausmei visa mūža garumā. Karjera ir nepārtraukt mācīšanās un attīstības process. Karjera ir ne tikai cilvēka profesionālā darbība, bet arī privātā dzīve, pasaules uztvere, kā arī indivīda sociālais loks. No karjeras stāvokļa ir atkarīgi arī indivīda dzīves kvalitātes rādītāji un izvēlētās dzīves prioritātes un vērtības spēj būtiski iespaidot cilvēka materiālo un garīgo attīstību.

Karjeras izglītība ir ļoti svarīga izglītības iestādē, jo palīdz izglītojamajiem sagatavoties efektīgai pārejai uz pieaugušo darba dzīvi un ir vērta uz personības izaugsmi, uz tādas personības, kas spējīga pati sevi pilnveidot, attīstīt, vadīt, kas spēj izmantot visus sev pieejamus resursus un informāciju savas dzīves un karjeras attīstībā. Savukārt mūsdienu skolas mērķis ir izveidot zināšanas sabiedrību. Respektīvi, karjeras izglītības mērķis un izglītības iestādes mērķis ir savstarpēji cieši saistīti. Tādēļ izglītības iestādēs kļūst aizvien aktuālāka karjeras izglītības īstenošana.

Saturs

Ievads

1. Karjeras veidošanas aspekti.....	3.lpp.
2. Karjeras izglītības programma.....	9.lpp.
2.1. Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi.....	10.lpp.
2.2. Karjeras izglītības saturs.....	10.lpp.
3. Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns izglītības iestādē.....	13.lpp.
3.1. Izglītības iestādes karjeras izglītības programmas mērķi, uzdevumi un saturs.....	13.lpp.
3.2. Karjeras atbalsta īstenošana izglītojamā karjeras vadības prasmju attīstīšanā.....	30.lpp.
3.3. Karjeras izglītības vērtēšana.....	32.lpp.
4. Karjeras izglītībā izmantojamās metodes.....	38.lpp.
5. Literatūra karjeras izglītības realizēšanai.....	41.lpp.
Izmantotā literatūra.....	43.lpp.

1. Karjeras veidošanas aspekti

Mūsdienās, gluži kā personības attīstība, arī karjeras veidošanas process attīstās un pilnveidojas visa mūža garumā. Cilvēkam veidojot savu karjeru, svarīgi ir apzināties savus vēlamos dzīves mērķus, lai efektīgāk un mērķtiecīgāk pilnveidotu savas kompetences.

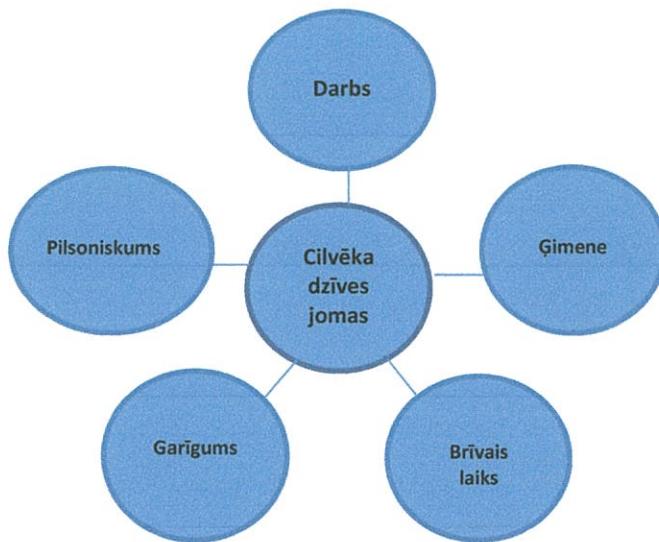
Karjera ir cilvēku resursu efektīga izmantošana dzīves mērķu sasniegšanai, cilvēka mērķtiecīga darbība savu kompetenču pilnveidei un izaugsmei visa mūža garumā. Tas ir nepārtraukts mācīšanās attīstības process; tā ir cilvēka virzība visa mūža garumā gan sociālajā, gan profesionālajā jomā.

Karjeras attīstība ir indivīda personīgās dzīves, mācību un darba vadības process mūža garumā. Tas ir nepārtraukts process, kura gaitā cilvēks izmanto informāciju par sevi un apkārtējo pasauli, analizē un pielieto to, lai izvēlētos savu nodarbošanos jomu un pēc tam jau konkrētu profesiju.

Karjeras izglītība ir plānots pasākumu, kursu un programmu nodrošinājums izglītības iestādēs, lai palīdzētu izglītojamiem attīstīt prasmes savu interešu, spēju un iespēju samērošanā, savu karjeras mērķu izvirzīšanā, karjeras vadīšanā; sniegtu zināšanas un izpratni par darba pasauli, tās saikni ar izglītību, par karjeras plānošanu un tālākizglītības iespējām, kā arī nodrošinātu efektīvu dalību darba dzīvē.

Cilvēks var sevi īstenot divos profesionālās karjeras veidos. **Vertikālā karjera** ir saistīta ar cilvēka virzību pa karjeras hierarhijas kāpnēm vertikāli uz augšu, ieņemot arvien augstākus un atbildīgākus amatus ar tam atbilstoši augstāku atalgojumu un attiecīgi augstākām kompetences prasībām. Šajā karjeras veidā indivīds parasti specializējas kādā noteiktā sfērā un var sasniegt reti sastopamu izcilību savā profesionālajā darbībā. **Horizontālā karjera** ir process, kurā cilvēks profesionāli paplašina savu kvalifikāciju, kā arī ceļ un nostiprina savu vērtību darba tirgū. Darbinieka ieguvums ir jauna pieredze, apmācība un nebijuši izaicinājumi. Šis karjeras veids ļauj darbiniekam papildināt un padziļināt savas profesionālās amata kompetences un radīt pievienotās vērtības savai darba ikdienai. Mūsdienās sekmīga profesionālā karjera ir divpusējas sadarbības rezultāts, kas ir ieguvums gan darbiniekam, kurš ir motivēts un realizē savas ieceres, gan arī darba devējam, kurš saņemis paaugstinātu produktivitāti no lojāla darbinieka.

Veiksmīgas karjeras pamatā ir cilvēka dzīves jomu harmoniska attīstība un piepildījums tajās. (skatīt 1.attēlu).

1.attēls. Cilvēka dzīves jomas

Darbs – plašākā nozīmē ir cilvēka mērķtiecīga darbība materiālo un garīgo vērtību radīšanai. Cilvēkam ir svarīgi apzināties sava darba lietderīgumu, jo gandarījumu spēj sniegt tāds darbs, kurš cilvēkam ir interesējošs un patīkams. Nozīmi darbam piešķir cilvēka spēja realizēt savus resursus. Vienlīdz svarīgi ir darba garīgais lietderīgums un finansiālais nodrošinājums.

Ģimene – esot vienai no svarīgākajām dzīves jomās, cilvēkam tā ir jāvelta pēc iespējas vairāk laika. Tādejādi ģimenes un savstarpējo attiecību veidošana un uzturēšana ir svarīgs ieguldījums turpmākajai karjerai sabiedrības nākotnei. Ģimene, kā atbalsta funkcija, ļauj cilvēkam pilnvērtīgi darboties profesionālajā sfērā.

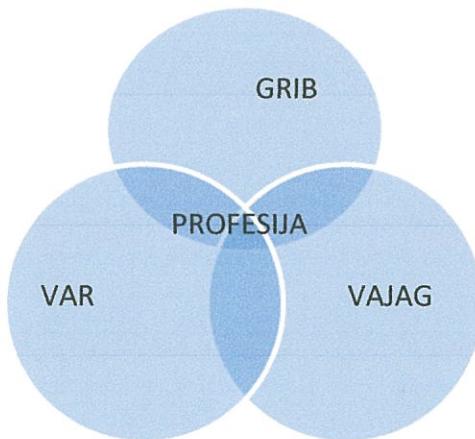
Brīvais laiks – brīvā laika pavadīšana sniedz iespēju cilvēkam iegūt prieku un enerģiju turpmākajam darbam, kā arī sniedz iespēju socializēties. Nereti brīvā laika pavadīšanas veidi sniedz iespēju cilvēkam realizēt sevi tajās jomās, kuras neizpaužas darba vidē.

Garīgums – sniedz iespēju cilvēkam pilnveidot sevi garīgai izaugsmei. Katra cilvēka nepieciešamība ir iepazīt un pilnveidot sevi un izzināt pasauli. Katram cilvēkam šis izziņas veids var būt atšķirīgs.

Pilsoniskums – cilvēks kā sociāla būtnē izjūt vēlmi un nepieciešamību apzināties sevi kā sabiedrības sastāvdaļu, it sevišķi 21.gadsimtā. Nereti veids, ka cilvēki sevi izpauž ir veicot dažādas pilsoniskas aktivitātes ar mērķi uzlabot apkārtējo sabiedrību. Jāpiemin, ka nav svarīgi vai cilvēks realizē sevi kā sabiedrības daļu piedaloties nevalstisku vai labdarības organizāciju darbībā, vai arī iesaistoties pašvaldības, Valts vai globālā mēroga pārvaldes darbībā. Svarīgi ir cilvēka, pilsoņa vēlme, varēšana un iespēja darīt to brīvprātīgi.

Brīvprātīga iesaistīšanās sniedz gandarījumu, pilnveido nacionālo identitāti un patriotiskumu.

Cilvēka veiksmīga profesionālā darbība nav iespējama bez trim aspektiem – GRIB, VAR, un VAJAG (skatīt 2.attēlu). Šie aspekti ir jāņem vērā izvēloties profesiju.

2.attēls. Profesijas izvēles aspekti

Izvēloties savu profesionālo dzīves ceļu, ikviens ir jāņem vērā un jāspēj atbildēt sev:

- * profesijas saistošums (grib-intereses, dzīves un darba apstākļi, vērtības)
- * profesijas atbilstība spējām (var – zināšanas, prasmes, spējas, rakstura īpašības un profesionālās īpašības)
- * darba iespējas izvēlētajā profesijā (vajag- profesijas nepieciešamība sabiedrībai)

„**GRIBU**”- tās ir cilvēka intereses, vēlmes, centieni, būtiskais dzīvē un darbā. Iespējams, ka nosaucot visas savas intereses, vēlmes, nodarbošanos, kas saista, patīk un ko gribētos darīt, būtu ļoti garš saraksts. Daudziem izglītojamiem ir plašs interešu loks, un ir visai grūti izšķirties , kuru no savām interesēm izvēlēties profesionālajai realizācijai , bet ko atstāt kā valasprieku. Lai pieņemtu pareizo lēmumu, nepieciešams izzināt potenciālās darbības virziena/profesijas saturu, darba pienākumus un apstākļus.

„**VARU**” – tās ir cilvēku prasmes, zināšanas, spējas, īpašības, stiprās puses, kā arī veselības stāvoklis, - visas profesionāli nozīmīgās īpašības. Kad ir noskaidrotas profesionālās intereses, svarīgi saprast, vai individuālām piemīt šīm interesēm atbilstošas spējas. Spējas vispilnīgāk atklājas un attīstās tieši darbībā – mācībās vai jau praktiskajā darbā.

„**VAJAG**”- tās ir profesijas un kompetences, kas ir konkrētajā vietā un laikā darba tirgū ir pieprasītas tātad – kādi speciālisti un kādas kompetences ir nepieciešamas tagad un

tuvākajā nākotnē, tāpēc, izglītojamajam izvēloties izglītības virzienu, ir jāuzzina, kādas zināšanas un prasmes (kompetences) var apgūt mācoties/studējot vienā vai otrā programmā arodskolā, tehnikumā, koledžā, augstskolā, kuru piedāvā izglītības iestādes. Jāapzinās, ka mainās pašas profesijas, to satura un attiecīgi arī kompetences konkrēto darba uzdevumu veikšanai, tāpēc ir jābūt gatavam arī turpināt mācīties. Pašam jāpilnveido, savu garīgo pasauli un vidi sabiedrībā. Ikvienam cilvēkam ārpus darba un ārpus ģimenes ir nepieciešams laiks, kuru veltīt sevis bagātināšanai, pilnveidošanai un attīstībai.

Karjeras vadības prasmes

21. gadsimtā situācija pasaulei ir krasī mainījusies, jo globālā tirgus un zināšanām balstītas ekonomikas un sabiedrības apstākļos indivīdiem ir nepieciešams nepārtraukti uzlabot savas prasmes un apgūt jaunas kompetences. Karjeras attīstības atbalstu vairs nevar uzskatīt vienīgi par lietderīgu atbalstu indivīdam pārējā no viena izglītības līmeņa uz citu un no mācībām uz darbu. Lai pielāgotos mainīgajām darba tirgus vajadzībām un uzņēmumu konkurētspējai, ir jāspēj ātri reaģēt darba vides mainīgajos procesos, radot efektīvu rezultātu. Ilgstoša mācīšanās ir tieši tas, kas mūsdienās ir kļuvusi par galveno faktoru konkurences izturēšanā un veiksmē. Lai noturētos darba tirgū, indivīdam ir pašam jāķūst par savu karjeras resursu un darba vides procesu vadītāju. Ja indivīds (kā jaunietis tā pieaugušais) nav apguvis karjeras vadības prasmes, viņš arī nespēj īstenot savas personīgās dzīves un savas karjeras veiksmīgu virzību. Jēdziens karjeras vadības prasmes ir ļoti plašs. Tās tiek uzskatītas par vadošām individuālām prasmēm, kas palīdz plānot, organizēt, vadīt un kontrolēt savu iekšējo un ārējo resursu efektīvu izmantošanu dzīves mērķu sasniegšanai, lai ikkatrs spētu uzņemties atbildību par savas karjeras attīstību vadību mūža garumā.

Modernai konkurētspējīgai ekonomikai ir vajadzīgi darbinieki, kam ir prasmes, zināšanas un attieksmes, ko var izmantot jebkurā darba situācijā, un kam ir spējas un vēlēšanās nepārtraukti pielāgoties un gūt panākumus mainīgajā pasaulei. Tāpēc nodarbinātībai noderīgās prasmes ir būtiskas karjeras vadības prasmju sastāvdaļa. Nodarbinātība ir „stāvoklis, kad cilvēki ir iesaistīti darbā, kādā pasākumā”, līdz ar to ir jāaplūko, kas ir nepieciešams, lai cilvēks būtu nodarbināms:

Pašvaldība – gatavība uzņemties atbildību, elastīgums, pašiniciatīva, neatlaidība, laika vadība, gatavība uzlabot savus resursus, pamatojoties uz atgriezenisko saiti, reflektīvo mācīšanos.

Komandas darbs- cieņa pret citiem, sadarbošanās, pārliecināšana, diskusiju veicināšana, visu savstarpējās atkarības apzināšana.

Izpratne par biznesu un klientu- pamatzināšanas par biznesa panākuma galvenajiem virzītājiem, tajā skaitā par inovāciju nozīmi un pārdomātu risku uzņemšanos, un vajadzība gandarīt klientu un veidot klienta lojalitāti.

Problēmu risināšana, faktu un situāciju analīze, kā arī radošās domāšanas lietošana atbilstošu risinājumu veidošana.

Komunikācija, rakstīt un lasīt prasme – spēja radīt skaidru strukturētu rakstu darbu un mutvārdu prasmes, tajā skaitā klausīšanās un jautājuma uzdošana.

Skaitīt prasmes lietošana – manipulācijas ar cipariem, vispārējas matemātiskas zināšanas un to izmantošana praktiskā kontekstā (mērišanā, svēršanā, aprēķināšana un formulu lietošana).

Informācijas tehnoloģiju izmantošana – IT pamatprasmes , tajā skaitā iemaņas teksta apstrādē, failu vadībā un interneta meklētājprogrammas izmantošanā.

Iniciatīva un uzņēmējdarbība – spēja demonstrēt inovatīvu pieeju, radošumu, sadarbošanos un riska uzņemšanos. Kopumā raugoties un nepieciešamajām prasmēm un zināšanās, lai cilvēks būtu nodarbināms ir svarīga vispusīga attīstība un vēlme turpināt pilnveidoties. Svarīgs faktors veiksmīgas karjeras vadīšanai arī ir paša cilvēka pozitīva attieksme gan pret sevi, gan pret profesionālo darbību ar visiem no tās izrietošajiem aspektiem. Šo prasmju apguvē liela loma ir izglītojamiem, jo prasmēm ir jākļūst par galveno izglītības rezultātu. Katram skolas beidzējam ir jābūt sagatavotam turpmākajam izglītības posmam vai nodarbinātībai un spējīgajam uzņemties atbildību par savu personīgo lēmumu pieņemšanu atbilstošu darbību. Veiksmīga karjera saistīta ar cilvēka personības faktoriem ne mazāk kā ar izglītību un intelektu.

Karjeras vadības prasmju attīstība un pilnveide ir mūžīgs nepārtraukts mācīšanās process, kurš ir daļa no individuāla attīstības dzīves vecums.

Atsaucoties uz iepriekšminētajiem aspektiem, jāsaprot, ka jāņem vērā cilvēka fiziskās, emocionālās, psihiskās un garīgās attīstības iezīmes, lai savas dzīves laikā viņš spētu sevi veiksmīgi realizēt karjerā. Līdz ar to jāaplūko karjeras vajadzības vidusskolas vecumposmā. (skatīt 1.tabulu)

Karjeras vajadzības vidusskolas vecumposmā

Attīstības iezīmes	Karjeras vajadzības
Vidusskolas posms (10.-12.klase)	
<ul style="list-style-type: none"> • Veidot savu identitāti. • Uzsāk lielākus un reālistiskākus darba/karjeras meklējumus. • Attīsta interesi par sociāliem jautājumiem. • Nobriest seksuāli, mainoties fiziski un emocionāli. • Kļūst aizvien patstāvīgāki. • Paštēla pilnveide. • Identitātes meklēšana un nostiprināšana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Saprot, kā individuālā personība, spējas un intereses ir saistītas ar karjeras mērķiem. • Karjeras izvēles jautājumu aktualizēšana. • Saprot, kā izglītība ir saistīta ar augstskolas izvēli, turpmāku apmācību un/vai iekļaušanos darba tirgū. • Demonstrē pārnesamās prasmes, kuras var izmantot dažādos darbos un piemērot mainīgajām darba prasībām. • Spējīgi izmantot plašus karjeras informācijas avotus. • Demonstrē atbildīgu lēmumu pieņemšanu.

1.tabula. Karjeras vajadzības vidusskolas vecumposmā

Profesionālās izglītības iestādēs pārsvarā mācās 16 -21 gadu veci jaunieši. Tas ir attīstības posms, kurā iezīmējas pāreja no pusaudža vecumposma uz jaunieša dzīves posmu. Izpētes posmu, kurā jaunieši apgūst profesionālo izglītību, raksturo profesijas izvēle, lēmumu pieņemšana un adaptācija profesijā. Nozīmīgākās darbības šajā vecumposmā ir mācību, darba pieredzes, brīvā laika aktivitāšu izmēģinājumi, kuros notiek, dzīvei un karjerai nepieciešamu prasmju, lēmumu pieņemšanas un īstenošana un pakāpeniska paštēla pilnveide, padarot to aizvien atbilstošāku realitātei.

2. Karjeras izglītības programma

2.1. Karjeras izglītības programmas mērķi un uzdevumi

Karjeras izglītības mērķis ir organizēt izglītības saturu un izglītības ieguves procesu atbilstoši Ministru kabineta 2014. gada 12. augusta noteikumu Nr.468 “Noteikumi par valsts pamatzglītības standartu, pamatzglītības mācību priekšmetu standartiem un pamatzglītības programmu paraugiem” prasībām, integrējot specifiskus mērķus:

- Nodrošināt izglītojamam pašizpētei, karjeras izpētei un karjeras plānošanai un vadišanai nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasīmju apguvi;
- Radīt pamatu savlaicīgu, apzinātu un ar iespējām sabalansētu personīgo lēmumu pieņemšanai par turpmāko izglītību;
- Izkopt izglītojamā prasmi patstāvīgi mācīties un pilnveidoties, motivēt mūžizglītībai un apzinātai karjeras izvēlei.

Karjeras izglītība ir harmoniski jāintegrē visā izglītības procesā, lai nodrošinātu plānotu un pēctecīgu pasākumu kompleksu, kas palīdzētu jauniešiem noteikt savas karjeras izglītības vajadzības, apzināti izvēlēties līdzekļus savas karjeras plānošanai nevis epizodiski, bet caurviju un veselumā, izmantojot izglītības procesa un programmas līdzekļus.

Karjeras izglītības uzdevumi:

1. Palīdzēt skolēniem pilnveidot sevi:

- izprast sevi un novērtēt savas stiprās un vājās pusēs,
- izveidot elastīgu skatījumu uz dzīvi un reālistiskas gaidas attiecībā uz savu karjeru,
- attīstīt prasmes un attieksmes, kas palīdzēs veidot karjeru, piemēram, pašapziņa, pašpaļavība, spēja „sevi pasniegt”, prasme prezentēt savu veikumu, mērķu izvirzīšana un darbības plānošana mācību un personīgajā dzīvē,
- analizēt savu personīgo pieredzi, intereses, dotumus, iemaņas un spējas, vērtības, mērķus, personīgās, īpašības, sasniegumus.

2. Motivēt un palīdzēt izpētīt dažādas karjeras iespējas:

- izprast izmaiņas sabiedrībā un kā tās ietekmē karjeru attīstību,
- izpētīt dažādas karjeras un iespējas to veidošanai,
- izpētīt un izvērtēt darba tirgu, nodarbinātības un profesiju, izglītības un apmācības iespēju attīstības tendences,

- salīdzināt un samērot personīgos sasniegumus un īpašības ar tiem sasniegumiem un īpašībām, kas ir nepieciešamas konkrētai tālākai karjerai/mācībām/studijām,
- piedalīties darba izmēģinājumos,
- uzzināt, kur un kā iegūt vajadzīgo informāciju, resursus un palīdzību,
- gatavoties pārejai no mācībām uz darba dzīvi vai uz tālākām mācībām/citu darbu,
- izpētīt un pārdomāt savas personīgās un sabiedrības vērtības, uzzināt, kādas prasības izvirza darba devēji, kādas prasmes un personīgās īpašības palīdz noturēties darba tirgū.

3. Palīdzēt plānot un vadīt savu karjeru:

- apgūt karjeras vadības prasmes,
- noteikt savas attīstības vajadzības,
- pilnveidot savas zināšanas un prasmes,
- apzināties informācijas ieguves un konsultēšanas iespējas,
- veidot savu personīgās karjeras plānu,
- attīstīt pieņemto personīgo lēmumu plānu īstenošanas prasmes,
- veidot izpratni par karjeras saistību ar sasniegumiem izglītībā un mūžizglītībā.

Karjeras izglītības īstenošanas pamatprincipi:

- karjeras izglītības sastāvdaļa.
- Karjeras izglītība ir visas izglītības iestādes atbildība.
- Ievērotas vecumgrupu intereses un vajadzības.
- Mērķi-objektīvi un sasniedzami, pasākumi- īstenojami.
- Pasākumi ir orientēti uz zināšanu un prasmju apguvi.

2.2. Karjeras izglītības saturs

Karjeras izglītības programmas apguves organizācijas pamatnosacījums ir – īstenot karjeras izglītību tā, lai izglītojamais iegūtu gan zināšanas konkrētā izglītības jomā (pašizpēte, karjeras izpēte, karjeras plānošana un vadība) un formā (mācību priekšmetu stunda, klases stunda, ārpusstundu pasākumi) vispārējas prasmes saistītas ar darbības pieredzi, kas paredzētu rīkoties gan iepriekš zināmās, gan jaunās dzīves situācijās.

1. Katra karjeras izglītības joma – **pašizpēte, karjeras izpēte un karjeras vadība** – ietver vairāku mācību priekšmetu un audzināšanas darba saturu, tā pilnveides virzienu integrācijas aspektā, (skatīt 2.tabulu) apskatītas karjeras izglītības pamatjautājumu saturiskās tēmas.

Karjeras izglītības pamatjoma	Saturiskās tēmas
Pašizpēte	<ul style="list-style-type: none"> • mana identitāte, paštēls, mana rakstura īpašības; • manas intereses, hobiji, spējas, brīvais laiks; • mana ģimene, tās loma, tradīcijas; • sevis iepazīšanas un izpētes veidi, to sasaiste ar iecerēto profesiju, pašnovērtēšana; • attieksmes un vērtības; • prasmes sadarboties, risināt konfliktus; • mana veselība un nākotnes nodomi; • mācīšanās prasmes, mācību sasniegumi, to saistība ar nākotnes nodomu īstenošanu; • pašaudzināšana
Karjeras iespēju izpēte	<ul style="list-style-type: none"> • darba nozīme cilvēka dzīvē; • populāras un sabiedrībā augstu vērtētas profesijas, profesiju daudzveidība, to tipi; • manu vecāku darba dzīve; • informācijas avoti un izglītības pasaules pētišana; • profesionālā kvalifikācija un tās ieguve; • darba tirgus un nodarbinātība; • sociālā vide un nodarbinātība; • izglītības veidi un līmeņi, dažādas izglītības iestādes; • darba likumdošana; • pašnodarbinātība.
Karjeras plānošana un lēmumu pieņemšana	<ul style="list-style-type: none"> • lēmumu pieņemšanas paņēmieni karjeras plānošanai; • lēmumu pieņemšanas par karjeru. Dažādu faktoru ietekme (ģimene, skola, draugi, sabiedrība u.c.) • dažādu karjeru pozitīvie un negatīvie aspekti; • kad viss nenorit tā, kā plānots; • mani nākotnes mērķi un to sasniegšanas plāns (īstermiņa un ilgtermiņa plānošana); • pārmaiņas manā dzīvē; • komandas darba pieredze; • praktisko iemaņu gūšana dažādās profesijās; • sevis prezentēšana

2.tabula. Karjeras izglītības pamatjomu tēmas

2. Karjeras izglītībā sasniedzamo spēju un prasmju attīstību atspoguļo galvenie izglītošanas aspekti:

- 2.1.pašizpausmes un radošais aspekts: radošas darbības pieredze , pastāvīga iespēja meklēt un atrast risinājumu praktiskām problēmām, atklāt kopsakarības;
- 2.2. analītiski kritiskais aspekts: intelektuālās darbības pieredze – patstāvīga, logiska, motivēta, kritiska un produktīva domāšana; prasme pamatot savu viedokli pagātnes, tagadnes un nākotnes saiknes kontekstā;
- 2.3.morālais un estētiskais aspekts: izpratne par morāles jēdzieniem cilvēku savstarpējā saskarsmē, par cilvēka tiesībām uz vienlīdzību;
- 2.4.sadarbības aspekts: prasme sadarboties, strādāt komandā, uzsklausīt un respektēt dažādus viedokļus, pieņemt lēmumus un uzņemties atbildību par to īstenošanu, atbildīgi rīkoties, konfliktsituācijās, rūpēties par savu un līdzcilvēku drošību un meklēt palīdzību atbilstošās institūcijās un dienestos;
- 2.5.saziņas aspekts: praktiska pieredze valodas lietošanā; prasme sazināties vairākās valodās (rakstīt, runāt, lasīt), prasme publiski uzstāties, izteikt un pamatot savu viedokli, prezentācijas prasmes;
- 2.6.mācīšanās un praktiskās darbības aspekts: prasme patstāvīgi plānot, organizēt un īstenot mācīšanos; dažādu zināšanu un prasmju lietošana praktiskajā darbībā; prasme mācību procesā izmantot dažādu veidu informāciju, konsultēties, atrast palīdzību; prasme izmantot modernās tehnoloģijas;
- 2.7.matemātiskais aspekts: matemātikas izmantošana praktiskajā dzīvē (budžeta plānošana, izglītības izmaksu aprēķināšana, salīdzināšana u.c.)

3. Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns izglītības iestādē

Karjeras izglītība tiek īstenota, izmantojot dažādas darbības organizācijas formas: mācību priekšmetu stundas, klases stundas, individuālās nodarbības, dažādus ārpusstundu pasākumus u.c. pēc plāna.

3.1. Izglītības iestādes karjeras izglītības programmas mērķi uzdevumi un saturs

Programma adresēta 1.-4. kursu audzinātājiem un mācību priekšmetu skolotājiem ar nolūku panākt sistemātisku un pēctecīgu, mērķtiecīgi organizētu karjeras izvēles vadīšanas darbību.

Programmā noteikti karjeras izvēles vadīšanas mērķi un uzdevumi, programmas realizācija, audzināšanas stundu tēmas, to pamatojums un tēmu sīkāks izklāsts, skolēnu karjeras izaugsmes posmi un kompetences, paredzamais rezultāts, stundās izmantojamās metodes un paņēmieni, kā arī ieteicamā literatūra.

Programmas mērķis: skolēnu karjeras izvēles mērķtiecīga un pēctecīga vadīšana, sniedzot skolēniem zināšanas par karjeras izglītību, izkopjot prasmes mērķtiecīgi darboties visos karjeras izaugsmes posmos, veidojot attieksmi pret sevi, ģimeni, sabiedrību un valsti profesionālās pašnoteikšanās ceļā.

Programmas uzdevumi:

1. Noteikt karjeras izvēles vadīšanas darbības pamatojumu, mērķi un uzdevumus audzināšanas darbā katrā kurga grupā, ņemot vecumposmu.
2. Noteikt karjeras izvēles vadīšanas rezultātā izglītojamajiem veidojamās kompetences.
3. Ieteikt tematiku karjeras izvēles vadīšanā kursa audzinātāja stundām un citām audzināšanas darbības formām.
4. Ieteikt metodes un paņēmienus karjeras izvēles vadīšanā kursa audzinātāja stundām un citām audzināšanas darbības formām.
5. Ieteikt karjeras izvēles vadīšanas stundu sagatavošanai piemērotāko literatūru un metodiskos materiālus.
6. Ieteikt tematiku karjeras izvēles vadīšanā mācību priekšmetu skolotājiem mācību stundās un dažādos ārpusstundu pasākumos.

Karjeras izglītības programmas īstenošanas plāns

Klases stundas

1.-4. kurss

Tematiskās grupas	Stundu temati	Ieteicamās stundu tēmas	Sasniedzamais rezultāts
Sevis izzināšana un pilnveidošana	Sevis apzināšanās jeb pašidentitāte	Pašvērtējuma izstrāde. Personīgais potenciāls, tā izvērtēšana un attīstīšana.	Prot analizēt savu pašvērtējumu un apzinātā nozīmi personības izaugsmē un attiecību veidošanā. Apzinās savu identitāti un personīgo potenciālu, ir pozitīva attieksme pret sevi un dzīvi.
	Mērķiecība. Zinātkāre	Prioritātes personības un dzīves attīstībai, prasme tās izvirzīt. Prioritāte – mērķis-uzdevums-lēmums Mana nākotnes profesija – prioritātes, mērķis, uzdevumi un lēmums. Kognitīvo procesu nozīme personības attīstībā.	Analīze un pieņem lēmumus, izvirza prioritātes, kas sekmē mērķu sasniegšanu. Apzinās savu lēmumu darbības sekas, spēj sekot saviem nodomiem un mērķiem.
	Konflikta risināšana	Konfliktu risināšanas stratēģijas.	Prot izmantot dažādus saskarsmes papēmienus konflikta situācijās, kontrolēt un vadīt savu rīcību un emocijas konfliktā, argumentēt savu viedokli
	Ētiskās vērtības	Personīgās un sabiedrībā pieņemtās absolūtās un relatīvās ētiskās vērtības.	Ievēro taisnīguma, godīguma principu un darba tikumu.
Piederība valstij	Multikulturālā vide	Tolerance pret citādo. Debates „Mīts vai patiesība”- stereotipi, aizbriedumi pret dažādām minoritātēm.	Prot izvērtēt sabiedrībā valdošos stereotipus un aizspriedumus pret dažādām minoritātēm un toleranti attiecas pret citādo/ atšķirīgo.
Pilsoniskā līdzdalība	Demokrātijas būtība un nozīme	Nevalstiskās organizācijas kā ilgtspējīgas attīstības virzītāji.	Zina nevalstisko organizāciju lomu demokrātijas principu stiprināšanā.
	Pilsoniskās līdzdalības iespējas un prasmes	Līdzdalības principi jauniešu nevalstiskajās organizācijās. Lēmumu pieņemšana. Prezentācijas prasmes. Mana klase – komanda (komandas darbības principi un iespējas).	Apzinās iespējas piedalīties dažādās jauniešu nevalstiskās organizācijās. Prot piedalīties lēmuma pieņemšanā un sadarboties. Ir gatavs uzņemties atbildību. Prot argumentēt un izmantot publiskās runas prasmes.
	Brīvprātīgais darbs	Brīvprātīgā darba nozīme savas karjeras veidošanā. Brīvprātīgais darbs ES un pasaule	Izprot brīvprātīgā darba nozīmi. Zina par brīvprātīgā darba iespējām savā pilsētā/ novadā, Latvijā, Eiropas Savienībā un pasaule. Ir motivēts veikt brīvprātīgo darbu.
Pilsoniskā līdzdalība	Ilgspējīga attīstība	Globālā pilsonība (mediju loma, stereotipu ietekme, attīstības sadarbība). Ilgspējīga attīstība (izglītības pieejamība Latvijā un pasaule).	Apzinās izglītības piedāvājumu un pieejamību Latvijā un pasaule. Izprot masu mediju ietekmi un spēj kritiski vērtēt informāciju. Izprot katra cilvēka atbildību un iespējas uzlabot dzīves kvalitāti mijiedarbīgā

			pasaulē.
Karjeras izvēle	Izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs	Latvijas izglītības sistēma un tālākās izglītības iespējas. Nosacījumi studijām ārzemēs (apmaiņas programmas). Informācijas avoti par iespējam turpināt izglītību, studiju fondiem, stipendijām, kredītiem.	Izprot Latvijas izglītības sistēmu un savas tālākās izglītības iespējas. Izprot būtiskākos nosacījumus studijām ārzemēs. Zina, kur meklēt informāciju par iespējam turpināt izglītību un ar to saistītajiem studiju fondiem, stipendijām, kredītiem u.c. gan Latvijā, gan ārvalstīs.
	Mūžizglītība	Kāpēc saka: "Mūžu dzīvo, mūžu mācīs"? Darba loma, izglītība kā vērtība manā dzīvē. Formālās un neformālās izglītības iespējas. Pašizglītošanās iespējas pilsētā/novadā. Informācijas avoti.	Izprot nepārtraukta izglītošanās procesa un darba lomu un nozīmi savā dzīvē. Apzinās izglītību kā vērtību. Apzinās formālās un neformālās izglītības sniegtās iespējas.
	Informācija par darba tirgu un tā attīstības tendencēm. Vietējo ekonomiku ietekmējošās tendences	Laiks un profesijas. Darba tirgus perspektīvas un lēmuma pieņemšana. Nodarbinātības tendences Latvijā un pasaulē. Alternatīvu lēmumu pieņemšana karjeras izvēlē.	Ir apzināta informācija par darba tirgus perspektīvām, kas jauj izšķirties par attiecīga lēmuma pieņemšanu karjeras izvēlē. Izprot nodarbinātības tendences mūsu valstī un pasaulē. Ir gatavs pieņemt alternatīvus lēmumus karjeras izvēlē.
	Zinātnes un tehnoloģiju attīstība. Profesiju mainība un dažādība, pienākumi, darba devēju prasības	Ko sagaida darba devējs? Darba meklēšanas process un iespējas. Zinātnes un tehnoloģiju attīstības ietekme uz profesiju mainību. Profesionālā ētika un darba likumdošana.	Ir iepazinīs dažādas darbavietas, darba devēju prasības, darba pienākumus. Pārzina darba meklēšanas procesu. Apzinās profesiju mainību saistībā ar zinātnes un tehnoloģiju attīstības tendencēm pasaulē. Izprot profesionālās ētikas pamatprincipus un prasības.
	Darbs ārzemēs	Darbs ārpus Latvijas. iespējas un riski. Informācijas avoti par dažādu valstu darba likumdošanu. Veiksmes stāsti par darbu ārzemēs. Pienākumi un atbildība. Cerības un realitāte. Kāpēc es atgriezos? Pienākumi un atbildība. Cerības un realitāte. Negatīvā pieredze un patriotisms.	Zina par iespējām strādāt ārpus Latvijas un kur griezties pēc palīdzības, ja tas ir nepieciešams. Ir informēts, kur meklēt ziņas par attiecīgās valsts darba likumdošanu.
	Karjeras izvēles plānošana. Individualā karjeras plāna izveide	Man piemērotāko profesiju saraksts. Izvēlētās profesijas apguves iespējas. Individuālā karjeras plāna īstenošanas termiņi. Dažādas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas. Izvēle un alternatīvas.	Ir izvērtēta piemērotība izvēlētajai profesijai. Ir apkopota informācija atbilstoši izvēlētajai profesijai. Ir pilnveidotas plānošanas prasmes un veicināta spēja uzņemties atbildību par savu plānu īstenošanu. Izzinātas izglītības vai darba iespējas pēc skolas beigšanas, iegūstot informāciju par interesējošo profesiju/nodarbošanās veidu un izvēloties sev vēlamo.

Karjeras izglītības integrēšana mācību priekšmetu stundās

Latviešu valoda

1.-3.kurss

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās latviešu valodā un literatūrā	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Komunikatīvā un valodas kompetence	1. izprot saziņas situāciju, prot tajā iesaistīties, pamatot savu viedokli, izmantojot dažādus argumentācijas paņemienus; 2.lieto saziņas situācijai atbilstošus valodas līdzekļus 3.pilnveido prasmi veidot monologu, dialogu (mutvārdu un rakstveida formā), publiski uzstāties, iesaistīties diskusijā, organizēt to; 4.vērtē publisko runu – saturu, izmantotos valodas izteiksmes līdzekļus, tās atbilstmi saziņas situācijai; 5. individuālā un publiskā saziņā ievēro valodas kultūras normas 6. ievēro valodas kultūras normas paša veidotā mutvārdu un rakstveida tekstā; 7.prot rakstīt dažādu žanru tekstu: pārspriedumu, argumentēto eseju, tēzes, referātu, dzīvesgaitas aprakstu (CV), darījumu vēstules; 8.vērtē un pilnveido savas runas prasmes.	Publiskā runa-sevis prezentēšana Profesiju daudzveidība Es, citi, ikdiena un savstarpējās attiecības Manas intereses, hobiji Saziņa: personīgais viedoklis, attieksme, pamatojums, diskusija Domraksts "Mani nākotnes nodomi" Kā sagatavot rakstu par interesantu profesiju? Teksta pieraksts dienasgrāmatas formā Mūsdienu jauniešu problēmas Lietišķie raksti Profesiju izvēles iespējas Profesijas, saistītas ar latviešu valodu, literatūru Eseja "Es un mana nākotne" Attieksme pret darbu Praktiskas iemaņas dažādās profesijās	1., 2., 3. 1., 3. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 3. 1. 1. 1. 1. 1., 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3. 3.

Literatūra

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponentis "Literatūra – kultūras sastāvdaļa"	1.izprot izcilāko latviešu autoru devumu literatūrā.		
	1.apzinās literāro darbu lasīšanu kā savas pilnveides iespēju.		

Mācību satura komponents "Radošā darbība"	2..raksta dažādus tekstu (recenzijas, pārspriedumus, pētnieciskos un jaunrades darbus), izkopjot individuālo stilu		
	4.apzinās vajadzību vērtēt un pilnveidot savas radošās prasmes		

Svešvaloda

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Kunjuras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Komunikatīvā un valodas kompetence	1.saprot un uztver plašu informāciju, dažādus teksta veidus.	Mans apgērbs Mans brīvais laiks Rakstura īpašības Valodas kultūra Lietišķie raksti – Eiropas CV Intervijas ar dažādu profesiju pārstāvjiem Izglītības sistēmas dažādās valstīs. Izglītības iespējas ārzemēs	1. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 2., 3. 2., 3.
	2.uztver, atlasa, sistematizē un apkopo informāciju dažādiem mērķiem.	CV Saziņa: dialogi, intervijas	1., 2. 1., 2., 3.
	3.izmanto jaunākās informācijas tehnoloģijas.	Profesijas Mans hobījs Es un mani draugi Mani mājdzīvnieki	1., 2. 1. 2. 3.
	4.spēj piedalīties dažādu veidu sarunās un diskusijās.	Mana istaba Dienas režīms Manas intereses	1., 2. 1. 1., 2.
	5.korekti pauž un argumentē savu viedokli un attieksmi runā un rakstos atbilstoši situācijai.		
	6.ievēro valodas lietošanas normas runā un rakstos		
	7.piņveido prasmi skaidri un precīzi izteikt savas domas, izkopj izteiksmes daudzveidību.		
Sociokultūras	1.izmanto mūsdienīgus informācijas līdzekļus dažādu komunikatīvo uzdevumu risināšanai saziņas procesā.		
	2.izmanto svešvalodu citu mācību priekšmetu apguvē.		
	3.izmanto literatūru un mākslu citu kultūru izpratnei un sevis pilnveidošanai.		
	4.izprot un ievēro saziņas un sadarbības principus.		

kompetence	<p>5.uzklausa citus, kā arī izsaka savu viedokli, izmantojot piemērotākos valodas līdzekļus.</p> <p>6.ievēro saziņas normas daudzkultūru sabiedrībā;</p> <p>7.ievērojot sadarbības likumus, kopā ar citiem plāno, veic un izvērtē projektus un pētnieciskos darbus;</p> <p>8.vērtē savu sadarbības pieredzi un grupas ieguldījumu tajā.</p>		
------------	---	--	--

Matemātika

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Kunjuras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents „Pētnieciskā darbība”	<p>1.atrod nepieciešamo informāciju dažādos informācijas avotos, novērtē tās pietiekamību, derīgumu.</p> <p>2.plāno risinājumu, izvēlas vai izveido problēmai atbilstošu matemātisko modeli.</p>	Izcilākie matemātiķi Matemātikas prasmju un zināšanu loma manā profesijā Profesijas, saistītas ar matemātiku Būvniecība un tajā iesaistītie darbinieki Ceļš un tā apkalpošana	1. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 1., 2., 3. 1.
	<p>3.lieto dažādus spriedumu iegūšanas veidus (empīrisko, induktīvo, deduktīvo), vispārina, klasificē, saskata analogijas, novērtē procesu tendences, izvirza hipotēzi, izmantojot iepriekšējās zināšanas vai darba gaitā iegūtos rezultātus.</p> <p>4. izvērtē iegūtos rezultātus, to ticamību un atbilstību kontekstam, novērtē izvēlēto problēmas risinājumu, iesaka uzlabojumus, piedāvā citu risinājumu.</p>		
	<p>5.izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas apkopošanai, sakārtošanai, pārveidošanai un aprēķiniem.</p>		
	<p>6.formulē, argumentē, pamato viedokli (tai skaitā matemātiskas sakārības,</p>		

	<p>faktus, sava darba rezultātus), ciena citu viedokli.</p> <p>7. iepazīstina ar sava vai grupas darba rezultātiem rakstiski un (vai) mutiski, izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un ievērojot klausītāju vajadzības.</p> <p>8. izmanto informācijas tehnoloģijas (IT) informācijas iegūšanai un prezentācijai.</p> <p>9. apzinās sadarbības priekšrocības, risinot problēmas, izvērtējot rezultātus.</p>		
Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības matemātiskie aspekti	<p>1.apzinās pētnieciskās darbības prasmju nozīmi individuā attīstībā, novērtē savu problēmrisināšanas, matemātiskās spriešanas, viedokļa formulēšanas un pamatošanas pieredzi</p> <p>2.novērtē matemātikas iespējas sabiedrībai nozīmīgu praktisku problēmu risināšanā</p> <p>3.apzinās matemātikas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, apgūstot dabas un sociālās zinātnes, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā.</p>		

Informātika

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Kunjuras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
"Informācijas un komunikācijas tehnoloģiju pamatjēdzieni"	1.zina, kas ir datorikas nozare, un prot aprakstoši raksturot tās virzienus – datorzinātni, datorinženieriju, programminženieriju, informācijas tehnoloģiju, informācijas sistēmas	Teksta apstrāde- lietišķie raksti datorā Informācijas ieguves un komunikācijas līdzekļu izmantošana Meklēšanas stratēģija un taktika internetā Profesijas saistības ar informātiku Prezentācijas datortehnikā	1. 1. 1. 1. 1.

Mācību satura komponents "Praktiskā un pētnieciskā darbība"	<p>1 prot pareizi lietot datoru, tā perifērijas ierīces, programmatūru un tās palīdzības sistēmu, apskatīt, mainīt un iestatīt datora un programmatūras iestatījumus un parametrus;</p> <p>2.zina datorizētas attēlu apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot izvēlēties veicamajam uzdevumam piemērotāko grafikas veidu – rastrgrafiku vai vektorgrafiku.</p> <p>3.prot izveidot un apstrādāt attēlu vai tā daļas un lietot attēlu ieguves un apstrādes ierīces un lietotnes.</p> <p>4.izprot datorizētas teksta apstrādes pamatprincipus, priekšrocības un trūkumus, prot veikt ikdienas uzdevumus, kas saistīti ar teksta dokumenta izveidošanu, redīģēšanu un formatēšanu.</p> <p>5.prot teksta dokumentā ievietot, redīgēt un formatēt tabulas, formulas, attēlus, satura un priekšmetu rādītāju, veikt pasta sapludināšanu.</p> <p>6.zina izklājlapu lietošanas jomas un pamatjēdzienus, prot veidot, formatēt un modifīcēt izklājlapas.</p> <p>7.zina prezentācijas līdzekļu izmantošanas iespējas, prot veidot, formatēt un modifīcēt prezentācijas, lietot dažādus slīdu demonstrēšanas efektus.</p> <p>8.prot veikt informācijas meklēšanas uzdevumus tīmeklī, izmantojot tīmekļa pārlūkprogrammu un meklētājprogrammas, pareizi izmantot tīmekļa vietnēs</p>
---	--

	<p>esošo informāciju;</p> <p>9.prot izmantot e-pasta lietotnes, lai sagatavotu, redīģētu un nosūtītu ziņojumus, saņemtu, pārsūtītu un atbildētu uz ziņojumiem, piesaistītu e-pasta sūtījumiem datnes, organizētu un pārvaldītu e-pasta ziņojumus;</p> <p>10.zina galvenās priekšrocības un trūkumus, ko dod informācijas publicēšana globālajā tīmeklī, prot izveidot un modifīcēt tīmekļa lappuses, publicēt tās norādītajā serverī.</p>		
Mācību saturs komponenti "Datorlietošanas ētiskie un tiesiskie aspekti savai un citu drošībai"	<p>1. apzinās, ka interneta pakalpojumu izmantošana ne tikai dod iespēju iegūt nepieciešamo informāciju un sazināties ar apkārtējo pasauli, bet arī var apdraudēt šo pakalpojumu izmantotājus</p> <p>2.izprot, kas ir elektroniskais paraksts, un prot to lietot.</p>		

Tehniskā grafika

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību saturs komponenti "Grafiskā valoda"	1.izprot datorgrafikas būtību, lietošanas specifiku un iespējas grafisko dokumentu izstrādē	Profesijas, kurās nepieciešamas tehniskās grafikas iemaņas	1; 2; 3
Mācību saturs komponenti "Grafiskā darbība"	1.interesējas par inženierzinātņu aktualitātēm, piemēram, par būvniecības projektu skatēm un publiskajām apspriešanām, robotikas sacensībām, mašīnbūves projektiem.		

Mācību satura komponenti "Tehniskās grafikas nozīme un lietošana"	1. novērtē izcilākos sasniegumus un personības dažādās profesionālajās sfērās, kurās darba rezultāti saistīti ar augstas kvalitātes tehnisko grafiku; 2.apzinās tehniskās grafikas zināšanu, izpratnes un lietošanas nozīmi turpmākās izglītības ieguvē, profesionālās karjeras veidošanā un ikdienā.		
---	--	--	--

Fizika

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	<p>1.saskata un formulē risināmo/pētāmo problēmu un hipotēzi, izvērtējot informāciju no dažādiem avotiem</p> <p>2.veic novērojumus un mērijumus individuāli vai grupā, lieto tehniskās ierīces un fizikas laboratorijas piederumus, precīzi ievēro to lietošanas noteikumus;</p> <p>3.uzskatāmi un korekti reģistrē iegūtos datus, veido detalizētu eksperimenta aprakstu;</p> <p>4.lieto informācijas tehnoloģijas (IT) fizikālo procesu vizualizēšanai un datu ieguvei;</p> <p>5.lieto vizuālo un grafisko informāciju fizikālo procesu un likumsakarību attēlošanā, arī pārveidojot fizikālo procesu grafiskos attēlojumus no viena veida citā;</p> <p>6.lieto informācijas tehnoloģijas (IT), lai pārbaudītu hipotēzi par funkcionālo sakarību starp fizikāliem lielumiem;</p> <p>7.izskaidro iegūtos rezultātus, salīdzinot tos ar informāciju no dažādiem avotiem, un novērtē</p>	Ar fiziku saistītas profesijas Fizikas atklājumu un tehnoloģiju nozīme, ietekme uz vidi un to loma dažādās profesijās Pētnieciskā darbība	2. 1; 2. 1; 2.

	<p>to ticamību, analizējot iespējamos kļūdu cēloņus, ierobežojumus un ietekmi uz rezultātiem;</p> <p>8.izdara secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumā vai eksperimentā iegūtajiem datiem (pierādījumiem), atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei;</p> <p>9.analizē un izvērtē fizikāla rakstura informāciju tekstā un izmanto iegūto informāciju atbilstīgi mērķim, pārveido fizikālo procesu vizuālās un vārdiskās informācijas formas no viena veida citā;</p> <p>10.formulē un argumentē viedokli par fizikāliem procesiem, pamatojoties uz faktiem, likumsakarībām, sava vai grupas darba rezultātiem, cienā citu viedokli</p> <p>11. iepazīstina citus ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot dažādas informācijas tehnoloģijas (IT)</p>		
Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības fizikālie aspekti	<p>1.analizē fizikas kā dabaszinātņu nozares sasniegumus, ķemot vērā zinātnes attīstības ētiskos aspektus un minot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku lomu fizikas attīstībā;</p> <p>2.ir iepazinis galvenās fizikas apakšnozares, to pētniecības virzienus un novērtē dažādu zinātņu nozaru sadarbības nozīmi fizikas attīstībā;</p> <p>3.izprot fizikas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, talākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā</p>		

Bioloģija

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	1.formulē un argumentē viedokli par dzīvības procesiem, pamatojoties uz faktiem, likumsakarībām, sava vai grupas darba rezultātiem, ciena citu viedokli;	Ekoloģija, profesijas Profesijas – dabas vides gidi u.c.	1; 2; 3. 1.
	2.iepazīstina ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot dažādus uzskates līdzekļus un informācijas tehnoloģijas (IT)	Biotehnoloģijas – pārtikas produktu ražotāji Augu audzēšana, lauksaimnieki, agrokīmiķi Selekcionāri	3. 1; 2; 3. 3.
Mācību satura komponents "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības bioloģiskie aspekti"	1.analizē galvenos bioloģijas nozares sasniegumus, to lomu sabiedrības attīstībā, ņemot vērā dažādu faktoru (sociālo, ētisko, ekonomisko, vides) ietekmi un minot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku lomu bioloģijas attīstībā;		
	2.ir iepazinīs galvenās bioloģijas apakšnozares, to pētījumu virzienus un novērtē dažādu zinātnu nozaru sadarbības nozīmi bioloģijas attīstībā		
	3.novērtē bioloģijas zināšanu un prasmju nozīmi ikdienas dzīvē, tālākizglītībā un turpmākajā profesionālajā darbībā.		

Ķīmija

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Pētnieciskā darbība"	1. plāno problēmas risinājumu un (vai) eksperimenta gaitu un izvēlas atbilstošas un drošas darba metodes, laboratorijas traukus un piederumus,	Ķīmiskie atkritumi un to pārstrāde Ķīmija sadzīvē Ķīmijas un farmācijas nozare	2; 3. 3. 3.

	<p>modeļus, ierīces, iekārtas un vielas;</p> <p>2.uzskatāmi un precīzi reģistrē novērojumos un mērījumos iegūtos datus (kvalitatīvos un kvantitatīvos), veido detalizētu eksperimenta/pētījuma aprakstu;</p>	<p>Ēterisko eļļu iegūšana Profesijas saistītas ar ķīmiju, studiju iespējas Zinātnes sasniegumi ķīmijā</p>	2; 3. 2; 3. 1; 2; 3.
Mācību satura komponenti "Pētnieciskā darbība"	<p>1.lieto informācijas tehnoloģijas (IT) datu ieguvē un reģistrēšanā;</p> <p>2.veic aprēķinus un parāda aprēķinu gaitu, izmantojot fizikālo lielumu apzīmējumus, atbilstošas mērvienības, vispārīgās formulas, ķīmiskās analīzes datus, ķīmisko un termoķīmisko reakciju vienādojumus, ķīmisko pārvērtību stehiometriskās shēmas un ķīmijas pamatlīkumus</p> <p>3.lieto informācijas tehnoloģijas (IT) datu matemātiskai apstrādei un pārveidei, likumsakarību un procesu skaidrošanai</p> <p>4.formulē secinājumus, pamatojoties uz problēmas risinājumā vai eksperimentā iegūtajiem datiem (pierādījumiem), atbilstīgi izvirzītajai hipotēzei;</p> <p>5.skaidrojot iegūtos rezultātus, novērtē izvēlēto problēmas risinājumu (eksperimenta/pētījuma metodi) un iesaka uzlabojumus vai piedāvā citus risinājuma veidus;</p> <p>6.analizē, izvērtē un izmanto ķīmijas satura vizuālo un vārdisko informāciju atbilstīgi mērķim, pārveido vārdisko informāciju vizuālā formā, modeļos, simbolos un apzīmējumos un otrādi;</p> <p>7.formulē un argumentē viedokli, pamatojoties uz</p>		

	likumsakarībām, faktiem, darba rezultātiem, ciena citu viedokli		
	8.iepazīstina citus ar saviem vai grupas darba rezultātiem, izmantojot informācijas tehnoloģijas (IT) un dažādus uzskates līdzekļus.		
Mācību saturs komponenti "Cilvēka, sabiedrības un vides mijiedarbības ķīmiskie aspekti"	1.analizē ķīmijas kā dabaszinātņu nozares vēsturisko attīstību, tās lomu sabiedrības attīstībā, ņemot vērā zinātnes ētiskos aspektus un nosaucot piemērus par ievērojamu pasaules un Latvijas zinātnieku sasniegumiem ķīmijā 2.ir iepazinis galvenās ķīmijas apakšnozares un to pētniecības virzienus, novērtē dažādu zinātņu nozaru sadarbības nozīmi ķīmijas apakšnozaru attīstībā; 3.novērtē ķīmijas zināšanu un prasmju nozīmi individuālās dzīvē, izglītības turpināšanā un turpmākajā profesionālajā darbībā.		

Sports

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību saturs komponenti "Zināšanas un izpratne sportā"	zina, izvērtē un ievēro darba vides atbilstību drošības noteikumiem, labsajūtai un veselībai zina Latvijas sportistu augstākos sasniegumus sporta sacensībās un olimpiādēs, izprot olimpiskās kustības būtību	Komandu spēles, stafetes Fizisko īpašību tests Drošības noteikumi un to nepieciešamība Veselība un darbs Profesijas, saistītas ar sportu	1; 2; 3; 4. 1; 2; 3; 4. 1; 2; 3; 4. 1; 2; 3; 4. 1; 2; 3; 4.
Mācību saturs komponents "Darbība"	izmanto sporta spēlēs apgūtos pamattehnikas vingrinājumus (sadarbība sporta spēlēs);		

Mācību satura komponents "Fiziskās aktivitātes sociālajā un apkārtējā vidē	spēj būt godīgs un tolerants pret saviem komandas biedriem un pretiniekiem sacensībās;		
	spēj palīdzēt tiesāt izvēlētā sporta veida sacensības		
	spēj iesaistīties dažādu skolā organizētu sporta pasākumu projektu izstrādāšanā.		

Latvijas un pasaules vēsture

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Individuāls un sabiedrība"	1.ir pieredze analizēt dažādus viedokļus par lokālo, nacionālo un globālo vēstures procesu attīstību	Vēstures zinātnē un palīgnozares	1; 2.
	2.izprot un kritiski vērtē mūsdieni pasaules procesus	Ekonomiskā attīstība Eiropā un ASV 19.gs. beigās	1; 2.
	3.apzinās ētisko un vispārcilvēcisko vērtību pārmantojamības nozīmi un nepieciešamību;	Pasaules ekonomiskā krīze 20.gs. 30.gados	1; 2.
	4.apzinās demokrātisku un pilsonisku sabiedrību kā vērtību;	Izcilākie zinātnieki 20.gs. 20.gs. progress zinātnē un tehnikā.	1; 2.
	5.ir toleranta attieksme pret mūsdieni pasaules daudzveidību.	Ar vēsturi saistītas profesijas	1; 2.
Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	1.izprot, analizē un vērtē globalizācijas procesu, skaidro starptautisko organizāciju (Eiropas Savienība, NATO, ANO) veidošanās cēloņus, attīstības gaitu un to lomu mūsdienu procesos.		
Mācību satura komponents "Darbība"	2.analizē, vērtē un klasificē informācijas avotus, lieto tos vēstures procesa izzināšanā, interpretēšanā un sava viedokļa argumentēšanā		
	3.prot izmantot bibliotēku, muzeju un arhīvu resursus vēstures procesa izzināšanā;		

	<p>4.izprot jebkura vēstures procesa atspoguļojuma subjektivitāti un dažādu sabiedrības grupu viedokļu atšķirību iespējamību</p> <p>5.diskutē par pretrunīgiem jautājumiem vēstures procesā</p> <p>6.pamato savu viedokli argumentēta pārsprieduma formā.</p>		
--	---	--	--

Politika un tiesības

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Individūs un sabiedrība"	1.zina, ka sabiedrības pārvaldišana ir īpašs nodarbošanās veids, izprot tā saturu	Politiskā līdzdalība Sabiedrības tiesiskās varas organizācija - valsts un tās pamatlēmekļi	4.
"Sabiedrība, valsts un vara"	1. zina likumdošanas, tiesu un izpildvaras funkcijas, kā arī izprot šo funkciju sadalījumu Latvijas Republikas Satversmē; 2.zina ierēdņa pamatuzdevumus 3.zina Eiropas Savienības galvenās institūcijas un to funkcijas; 4.diskutē par individuāla, pašvaldības un valsts sadarbību; 5.zina Latvijas tiesu sistēmu un tiesu darbības pamatprincipus; 6.spēj izprast darba tiesības un prot analizēt darba līgumu.	Valsts varas institūcijas Valsts varas institūcijas Valdība, valdības politika	
"Darbība"	1.pilnveido saziņas un sadarbības prasmes 2.attīsta publiskās runas un diskusiju kultūru.		

Ekonomika

Mācību priekšmetu standartos iekļautās karjeras vadības prasmes		Karjeras izglītības tēmas mācību priekšmetu stundās	
Kompetence	Pamatprasības, beidzot 4.kursu Izglītojamais	Tēma	Kurss
Mācību satura komponents "Indivīds un sabiedrība"	<p>1. izprot ekonomikas būtību, pētāmos jautājumus, tās vietu un nozīmi citu sociālo zinātņu vidū un uzņēmējspēju veidošanā;</p> <p>2. izprot, kā darbojas darba tirgus, kas ir darbaspēks (ekonomiski aktīvie iedzīvotāji) un nodarbinātība</p> <p>3.zina darba veidus, darbinieku kvalifikāciju, darba apstāklus, izaugsmes iespējas un pamatprasības, lai iesaistītos darba tirgū</p> <p>4.izprot, kas ir bezdarbs un bezdarba formas, un prot rast risinājumu bezdarba situācijā;</p> <p>5.izprot sociālā dialoga un arodbiedrību nozīmi darba tirgū;</p> <p>6.prot veidot personisko budžetu, plānot izdevumus un izdarīt izvēli tirgū;</p> <p>7.zina patēriņāju tiesības un prot rīkoties atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai;</p> <p>8.zina, kas ir darba devējs, darba lēmējs un pašnodarbinātais, izprot viņu lomu ražošanā un ienākumu veidošanās principus;</p> <p>9.izprot darba algu formas un prot aprēķināt neto darba algu.</p>	<p>Uzņēmums un komercdarbība Darbs un atalgojums</p> <p>Nauda, banku sistēma Ekonomiskās sistēmas Patēriņāja rīcība</p> <p>Valsts loma ekonomikā Starptautiskās ekonomiskās attiecības</p> <p>Pieprasījums, piedāvājums, tirgus līdzsvars</p> <p>Konkurence un mārketinga Iekšzemes kopprodukts.</p> <p>Makroekonomiskā nestabilitāte Darba tirgus</p> <p>Nauda.</p> <p>Inflācija</p> <p>Finanšu sektors.</p> <p>Latvijas Banku sistēma</p> <p>Valdības loma ekonomikā Starptautiskā ekonomika Personīgā ekonomika</p>	1.-3.
Mācību satura komponents "Kultūrvide laikā un telpā"	<p>1.analizē un raksturo Latvijas ekonomisko sistēmu;</p> <p>2.izprot, kas ir uzņēmējdarbība un komercdarbība</p> <p>3.izprot tirgzinības lomu uzņēmējdarbībā un zina tās</p>		

	pamatelementus		
	4.izprot starptautiskos ekonomiskos sakarus, eksporta un importa nozīmi uzņēmējdarbībā.		
Mācību satura komponents "Sabiedrība, valsts un vara"	1.izprot banku sistēmas darbību; 2.zina centrālās bankas lomu un iespējas ekonomiskās aktivitātēs regulēšanā		
Mācību satura komponents "Darbība"	1.izprot ierobežotības problēmu un spēj pieņemt efektīvu lēmumu, kas pamatots uz alternatīvu izvērtēšanu 2.analizē izvēles iespēju – kļūt par darba devēju vai darba ņēmēju – un ir gatavs iesaistīties darba tirgū vienā no šīm lomām, apzinoties savas tiesības un pienākumus 3.pieņem lēmumu un uzņemas atbildību par savu izvēli dažādās saimnieciskās situācijās 4.apzinās ekonomikas izzināšanas nepieciešamību mūžizglītībā.		

3.2. Karjeras atbalsta īstenošana izglītojamā karjeras vadības prasmju attīstīšanā

Karjeras izglītība skolā ir viens no mācību un audzināšanas darba satura aspektiem, to apguvi vajag mērķtiecīgi vadīt, plānot, organizēt un pārraudzīt. Labus rezultātus var panākt, strādājot komandā ar skolas vadību, kursa audzinātājiem, priekšmetu pedagogiem, interešu pulciņu vadītājiem, skolēnu vecākiem, kā arī veidojot sadarbību ar dažādām valsts un nevalstiskām iestādēm, organizācijām un institūcijām (pašvaldība, NVA karjeras pakalpojumi, dažādas augstskolas, skolas absolventi, uzņēmēji, profesiju pārstāvji, u.c.).

Izglītības iestādē tiek īstenoti dažādi karjeras izglītības pasākumi un šos pasākumus var iedalīt:

- Skolas karjeras izglītības pasākumi (piem., integrēti mācību stundās, kursu audzināšanas stundās,

- Ārpusskolas karjeras izglītības pasākumi (piem., mācību iestāžu atvērto durvju dienas pilsētas organizēti karjeras izglītības pasākumi, izstāde “Skola 20..”, Nacionālais jauno profesionāļu meistarības konkurss “Skills Latvia” u.c.).

Sadarbība ar karjeras attīstības atbalsta īstenotājiem izglītojamo karjeras vadības prasmju attīstīšanai

N.P. K.	Darbība	Paredzamais rezultāts	Mērķauditorija
1.	Kursa audzināšanas stundas	skat. tematiskajā plānojumā kursa audzināšanas stundām	Izglītojamie
2.	<p>Sadarbība ar skolas:</p> <p>Direktoru – skolas attīstības, mācību un audzināšanas darba un resursu plānošana, izpildes pārraudzība un kontrole.</p> <p>Direktora vietnieku mācību darbā – koordinē un pārrauga izglītības darbu skolā.</p> <p>Direktora vietnieku audzināšanas darbā – koordinē un pārrauga audzināšanas darbu skolā, arī karjeras izglītības un interešu izglītības darbu skolā.</p> <p>Pedagogu karjeras konsultantu – skolēnu izpēte, pārrunas ar izglītojamiem, lekcijas vecākiem-kursa sapulcēs pēc nepieciešamības</p> <p>CAA pasākumu organizēšana.</p> <p>Bibliotekāru – informē skolēnus, pedagogus un vecākus par jaunāko literatūru karjeras izglītībā, palīdz meklēt informāciju internetā par karjeras izglītības jautajumiem.</p> <p>Klašu audzinātājiem – īsteno kursa audzinātāja programmu saskaņā ar skolas galvenajiem uzdevumiem, audzināšanas darba un karjeras izglītības plānu.</p> <p>Interesu izglītības pedagoģiem – informē un izglītojamos un vecākus par karjeras izvēles iespējām interesu izglītības programmu ietvaros.</p>	<p>Izglītojamie un viņu vecāki uzzina, ka iestādes personāls var palīdzēt audzēknim karjeras jautājumos.</p> <p>Skolas personāla uzdevums ir palīdzēt izglītojamiem attīstīt karjeras vadības prasmes, lai karjeras izvēle atbilstu viņu interesēm, spējām</p>	Izglītojamie Izglītojamo vecāki
3.	Sadarbība ar darba devējiem: tikšanās ar darba devējiem, ekskursijas uz uzņēmumiem attiecīgi savā izvēlētajā specialitātē.	Izglītojamie iepazīstas ar darba devējiem, uzņēmuma vidi, darba devēju prasībām.	Izglītojamie
4.	Sadarbība ar augstskolām: tikšanās ar augstskolu pārstāvjiem, izglītības iestādes apmeklējums atvērto durvju dienās.	Izglītojamie iepazīstas ar tālāk izglītības iespējām, mācību procesu.	Izglītojamie
5.	Tikšanās ar skolas absolventiem.	Izglītojamie iepazīstas ar absventa pieredzes	Izglītojamie

		stāstu, izaugsmi.	karjeras
6.	Tikšanās ar dažādiem profesiju pārstāvjiem saistībā ar savas izvēlētās specialitātes specifiku.	Izglītojamie iepazīstas ar profesiju pārstāvjiem savā nozarē, uzzina darba specifiku, nepieciešamās prasmes	Izglītojamie
7.	Izstāde „Skola 20...”	Izglītojamie iepazīstas ar tālāk izglītības iespējām.	Izglītojamie
8.	Profesionālie konkursi.	Izglītojamie apliecina savas prasmes izvēlētajā specialitātē.	Izglītojamie
9.	Meistarklases izvēlē specialitātē.	Izglītojamie apgūst jaunas prasmes profesionāļa vadībā.	Izglītojamie
10.	Karjeras dienas, tehnikumā un novados.	Izglītojamie iepazīstas ar interesējošām profesijām, izzina savas iespējas, intereses.	Izglītojamie
11.	Atvērto durvju dienas	Izglītojamie iepazīstas ar interesējošām profesijām, izzina savas iespējas, intereses.	Izglītojamie
12.	Nacionālais jauno profesionāļu konkurss „Skills Latvia”	Izglītojamie piedaloties, konkursā apliecina savas iegūtās profesionālās prasmes.	Izglītojamie

3.3. Karjeras izglītības vērtēšana

Skolēnu sasniegumi karjeras izglītībā tiek vērtēti bezatzīmu vērtēšanas sistēmā, ūsi rakstiski vai mutiski raksturojot skolēnu mācību darbību, darba stilu, attieksmi un izaugsmes dinamisku šādu zināšanu prasmju, iemaņu (kompetenču) apguvē un izmantojot pašvērtējumu:

1. Pašizpētē:

- 1.1. skolēns apgūst un izmanto zināšanas par sevi, savu ģimeni, lai izprastu savas spējas, dotumus, stiprās puses, intereses, prasmes, kā tos redz pats un citi;
- 1.2. skolēns demonstrē pozitīvās starppersonu prasmes un cieņu pret daudzveidīgo, lai veicinātu savas karjeras attīstību;
- 1.3. skolēns, atzīst, ka izaugsme un pārmaiņas ir karjeras attīstības neatņemama sastāvdaļa;

- 1.4. skolēns spēj noteikt svarīgākos faktorus, kas ietekmē viņa attieksmi pret mācībām, darbu, vērtībām, rīcību un izturēšanos;
- 1.5. skolēns izmanto zināšanas par sevi, lai pieņemtu lēmumus un noteiktu mērķus.

2. Karjeras izpētē:

- 2.1. skolēns spēj izskaidrot terminu „karjera” tā plašākajā nozīmē;
- 2.2. skolēns spēj vispārīgi aprakstīt, kas ir darba tirgus un kādas ir izglītības iespējas dažādās izglītības iestādēs;
- 2.3. skolēns spēj atrast atbilstošus informācijas avotus par karjeras iespējām, sameklēt, analizēt un izmantot informāciju par dažādām karjeras iespējām;
- 2.4. skolēns zina, ka personīgās veselības stāvoklis varētu būt šķērslis dažādu profesiju izvēlē;
- 2.5. skolēns spēj izmantot zināšanas par darba pasauli un ārpusklases pasākumos gūto pieredzi, lai paplašinātu savas karjeras iespējas;
- 2.6. skolēns spēj formulēt savas izglītības iespējas pēc vidusskolas iegūšanas

3. Karjeras plānošanā un vadīšanā

- 3.1. skolēns prot izvēlēties un izmantot atbilstošas lēmumu pieņemšanas metodes;
- 3.2. skolēns prot salīdzināt dažādas iespējas, kā kritērijus izmantojot gan personisko pieredzi, gan informāciju no dažādiem avotiem;
- 3.3. skolēns spēj izvērtēt ar finansēm saistītos faktorus;
- 3.4. skolēns prot reāli plānot savu darbību un nenovirzīties no sava mērķa;
- 3.5. skolēns zina, kādas ir prasības un kas jādara, iestājoties izvēlētajā izglītības iestādē;
- 3.6. skolēns izprot savas un potenciālā darba ņēmēja tiesības;
- 3.7. skolēns prot apkopot, uzturēt un izmantot savu personīgo un citu nepieciešamo informāciju, stājoties tālāk izglītības iestādē vai darbā, kā arī mutiski un rakstiski prezentēt.

1.kurss, tiek akcentēta joma „Pašizpēte”

Nodarbības	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Klases stundās	Adoptācija jaunos apstākļos	2
	Es- neatkārtojama personība	2
	Mācīšanās stili un to noteikšana	1
	Manas intereses un prasmes	1
	Darbs un vaļasprieki	1

	Mani sapņi un nākotnes nodomi	1
	Profesionālā virzība.	1
	Lēmumu pieņemšana-atbildība	1
	Izglītības vērtības	1
Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, skolas un kursu vecāku sapulces u.c.)	Veiksmes stāsti -tikšanās ar skolas absolventiem.	1
	Tikšanās ar darba devējiem, uzņēmuma pārstāvjiem.	Visu gadu
	Profesionālu meistarklases savā izvēlētā specialitātē	2-3 st.
	Specialitāšu konkursi	2 st.
	Mācību ekskursijas uz uzņēmumiem	1 (diena)
	Izzinošas izstādes apmeklējumi atbilstoši savai specialitātei	1 (diena)
	„Ēnu diena”	1 (diena)

2.kurss, tiek akcentēta joma „Karjeras izpēte”

Nodarbības	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Klases stundās	Ieskats Latvijas izglītības sistēmā un tālāk izglītības iespējas.	1
	Situācijas izvērtēšana.	1
	Profesija un darba vide.	1
	Cilvēks un darbs.	1
	Darba meklēšana	1
	CV un motivācijas vēstules apgūšana.	1
	Profesijas izpēte.	1
	Biznesa idejas un to īstenošana.	1
	Biznesa plāns.	1

Ārpusstundu pasākumi projekti, tikšanās, skolas un kursu vecāku sapulces u.c.)	Mācību ekskursijas uz uzņēmumiem	1 (dienas)
	Izzinošas izstādes apmeklējumi.	1 (dienas)
	Tikšanās ar darba devējiem, uzņēmuma pārstāvjiem.	Visu gadu
	Veiksmes stāsti – skolas absolventu pieredze.	1
	„Ēnu diena”	1 (dienas)
	Profesionāļu meistarklases savā izvēlētā specialitātē	2-3 st.
	Veiksmes stāsti -tikšanās ar skolas absolventiem	1

3.kurss, tiek akcentēta joma „Karjeras vadība”

Nodarbības	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Klases stundās	Manas vērtības.	1
	Mana karjera. Mans karjeras plāns	1
	Rīcības plānošana un lēmumu pieņemšana	1
	Sasniegumu novērtēšana- <i>portfolio</i>	1
	Nākotnes iespēju izzināšana.	1
	Radošā domāšana palīgs karjeras plānošanā	1
	Biznesa plāns.	1
	Kvalifikācijas prakses vietu apzināšana-izpēte	1-2
	Tālākizglītības iespējas un kvalifikācijas celšana.	1
	Plašsaziņas līdzekļu izmantošana profesionālajā izaugsmē.	1
	Informācija par darba tirgu un tās tendencēm.	1
	Tālāk izglītības iespējas	1-2
	Mācību ekskursijas uz uzņēmumiem.	1 (dienas)

Ārpusstundu pasākumi (projekti, tikšanās, skolas un kursu vecāku sapulces u.c.)	Profesionālās izstādes apmeklēšana plāssaziņas līdzekļu apmeklējumi.	1 (diena)
	Tikšanās ar darba devējiem, uzņēmuma pārstāvjiem.	Visu gadu
	Profesionālu meistarklases savā izvēlētā specialitātē.	2-3 st.
	Atvērto durvju dienas apmeklējumi augstskolās	1 -2 (diena)

4.kurss, tiek akcentēta joma „Karjeras plānošana un vadība”

Nodarbības	Tēmas	Stundu vai pasākumu skaits
Klases stundās	Augstākās izglītības iespējas Latvijā un ārzemēs.	1
	Mūžizglītība un atzinās. Pašizglītība.	1
	Mana karjera.	1
	Karjeras veidošana. Darba tirgus piedāvājums un konkurētspēja darba tirgū.	1
	Bezdarba problēmas, jaunas kvalifikācijas iegūšanas iespējas.	1
	Savu zināšanu un prasmju piedāvāšana darba tirgū (dokumentu aizpilde, darba intervija, sevis prezentēšana)	1
	Savu sasniegumu <i>portfolio</i>	1
	Manas vērtības	1
	Audzēķu un grupas sasniegumu novērtēšana, grupas un skolas dzīves aktualitātes.	1
	Darbs ārzemēs	1
	Mācību ekskursijas uz uzņēmumiem.	1 (diena)

Ārpusstundu pasākumi (projekti, tīkšanās, skolas un kursu vecāku sapulces u.c.)	Izzinošas izstādes apmeklējumi.	1 (diena)
	Tīkšanās ar darba devējiem, uzņēmuma pārstāvjiem.	Visu gadu
	Profesionāļu meistarklases savā izvēlētā specialitātē.	2-3 st.

Ārpusstundu pasākumi (projekti, tīkšanās, skolas un kursu vecāku sapulces u.c.)	Atvērto durvju dienas apmeklējumi augstskolās	1 -2 (diena)

Karjeras izglītībā sasniedzamās prasmes 1.-4.kursā

Beidzot 4.kursu, audzēknis:

- Saproj koncepciju par darba tirgu mainīgumu;
- Saskata vietējā un starptautiskā darba tirgus tendencies;
- Izprot sakarības starp izmaiņām darba tirgū un sociālajiem, politiskajiem un ekonomiskajiem procesiem;
- Ir ieinteresēts attīstīt tās personiskās īpašības un iemaņas, kas ir būtiskas dažādām profesijām;
- Spēj atrast informāciju par darba, tālākizglītības un mācīšanās iespējām;
- Prot izstrādāt pagaidu termiņa karjeras plānus, analizējot savas personiskās īpašības un prasmes, vērtības un panākuma kritērijus;
- Spēj sameklēt darbu un konkurēt darba tirgū, ir ieinteresēts attīstīt šīs prasmes (rakstīt CV/autobiogrāfiju, reprezentēt sevi darba tirgum u.c.)

4. Karjeras izglītībā izmantojamās metodes

Nr. p.k.	Metode/paņēmiens un tās skaidrojums	Prasmes
1.	Anketēšana/ Aptauja	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūt prasmi konkrēti atbildēt uz jautājumiem, prast izteikt savu domu konkrēti un īsi. • Ieinteresēt audzēkni izzināt sevi, savas izglītības iespējas, darba pasaules iespējas. • Attīstīt prasmi kritiski domāt.
2.	Analīze	<ul style="list-style-type: none"> • Prast objektīvi novērtēt un atšķirt savas vērtības no vispārpieņemtajām dzīves vērtībām. • Apgūt prasmes, lai „gribu, varu, vajag” veidotu vienotu kopumu.
3.	Brīvais raksts	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot prasmi brīvi izteikt rakstiski savas domas un izjūtas.
4.	Darbs ar informācijas avotiem	<ul style="list-style-type: none"> • Prast atrast, atlasīt un izvērtēt informāciju.
5.	Darbs grupās	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūt iemaņas darboties komandā, plānot darbu, sadalot pienākumu.
6.	Darbs pāros	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot prasmes sadarboties, uzklausīt otru, pārrunāt neskaidrības, ja nepieciešams, ievērot kompromisu.
7.	Diskusija	<ul style="list-style-type: none"> • Mācīties izteikt mutiski savu viedokli, to pamatot, argumentēt, uzklausīt citu domas. • Meklēt problēmu risinājumu.
8.	Dubultā dienasgrāmata	<ul style="list-style-type: none"> • Veidot prasmi atrast tekstā nepieciešamo informāciju, to analizēt, paust savu viedokli, balstoties uz savu pieredzi.
9.	Ekskursija	<ul style="list-style-type: none"> • Prasme iejusties citā vidē, iepazīstinot ar reālu darba vidi, karjeras iespēju daudzveidību, jaunām tehnoloģijām.
10.	Eseja	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūt prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, apgūt argumentācijas prasmes rakstiskā veidā.
11.	Ēnu diena	<ul style="list-style-type: none"> • Prasmes noteikt un analizēt izvēlētās profesijas pozitīvās un negatīvās puses,

		<ul style="list-style-type: none"> iepazīstot tuvāk darba vidi.
12.	Individuālais darbs	<ul style="list-style-type: none"> Veidot iemaņas rakstīt CV, motivācijas vēstules, iesniegumus.
13.	Eseja	<ul style="list-style-type: none"> Prasme mācīties un strādāt patstāvīgi.
14.	INSERT metode	<ul style="list-style-type: none"> Apgūst prasmi izteikties, pamatot savu viedokli, apgūt argumentācijas prasmes rakstiskā veidā.
15.	Karjeras kompass	<ul style="list-style-type: none"> Karjeras kompasu, izmato sarunu laikā, atbildot uz jautājumiem attiecībā par savu karjeru un karjeras kompetencēm. Palīdz karjeras konsultantam un skolēnam aktīvi mijiedarboties. Karjeras kompass, rosina aplūkot karjeras jautājumus no dažādiem skatupunktiem.
16.	Intervija	<ul style="list-style-type: none"> Apgūst prasmi sarunāties un uzsklausīt sarunas biedrus. Attīsta prasmi formulēt konkrētus jautājumus, atbildēt uz sarežģītiem jautājumiem. Apgūst un attīsta prasmi veidot lietišķu dialogu.
17.	IT tehnoloģijas izmantošana	<ul style="list-style-type: none"> Attīsta prasmi lietot mūsdienas tehnoloģijas informācijas iegūšanā, saglabāšanā un apkopošanā.
18.	Pārrunas/ sarunas	<ul style="list-style-type: none"> Apgūst prasmes veidot mērķtiecīgu dialogu. Attīsta prasmes noskaidrot viedokli un iegūt informāciju pārrunu ceļā, nenovirzoties no tēmas. Pilnveido prasmes uzdot jautājumus un atbildēt uz tiem.
19.	Pašvērtējums/ pašanalīze	<ul style="list-style-type: none"> Veidot kompleksu savas darbības, uzskatu, spēju, interešu, rakstura novērtēšanas un analīzes prasmi.
20.	Pētījums	<ul style="list-style-type: none"> Apgūst prasmi strādāt ar problēmsituāciju: formulēt problēmu, veidot risinājuma plānu, izvērtēt gaidāmo rezultātu, meklēt alternatīvu risinājumu, pieņemt lēmumu.

21.	Portfolio/darba mape	<ul style="list-style-type: none"> • Vākt materiālus, iegūt informāciju, to apstrādāt, krāt un veidot savu darba mapi-portfolio.
22.	Prāta vētra	<ul style="list-style-type: none"> • Izprast, ka jebkuru neskaidru jēdzienu var izskaidrot, ja izsaka dažādus viedokļus, tos sistematizē un analizē.
23.	Prezentācija	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūst prasmes un iemaņas parādīt sevi un savu padarīto darbu.
24.	Projekts	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūts prasmi plānot darbu, strādāt patstāvīgi, sadarboties ar citiem. • Iegūt un izvērtēt informāciju, saistīt teoriju ar praksi, izdarīt secinājumus, prezentēt rezultātus.
25.	Spēles (lomu situāciju, lietišķās)	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūst prasmi iekļauties kolektīvā, veidot saskarsmi, prast novērtēt sevi salīdzinājumā ar citiem. • Iejusties lomās, kas attālinātas no audzēkņu būtības, bet kurās viņi ikdienā var nokļūt. • Iemācīties modelēt dažādas problēmsituācijas.
26.	Tests	<ul style="list-style-type: none"> • Rosināt iegūt informāciju par kādu jomu interese radīšanai.
27.	Vērošana	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūst iemaņas izvirzīt mērķi patstāvīgi vērot, pierakstīt, salīdzināt, izdarīt secinājumus.
28.	Tava pasaule	<ul style="list-style-type: none"> • Apgūst prasmi izteikties, prezentēt sevi ar asociatīvo kāršu palīdzību - par darbu, izaugsmi, mērķiem, sevi u.c.

5. Literatūra karjeras izglītības realizēšanai

1. Izglītība pēc 12.klases. PIAA, 2005.
2. Izglītība pēc 9..klases. PIAA, 2005.
3. I. Lemešonoka. Kompetenču pieeja karjeras izglītībā skolā. Rokasgrāmata skolotajiem. Zvaigzne ABC,2018.
4. Karjeras attīstības atbalsts/ Izglītība, konsultēšana, pakalpojumi/(2008)Rīga: Valsts Izglītības attīstības aģentūra.
5. Karjeras iespēju izpēte/metodiskais palīglīdzeklis PIAA, 2006.
6. Karjeras izglītība, Darba burtnīca. Profesionālās izglītības attīstības aģentūra, 2006.
7. Karjeras izglītība 10.-12.klasei. Metodiskie ieteikumi. PIAA, 2006.
8. Karjeras izglītība skolā/Pieredze 2009 (2010)Rīga Rīga: Valsts Izglītības attīstības aģentūra.
9. Nensijs Perija, Zaks un Zants. Skats nākotnē. Karjeras attīstīšanas mācību plāns vidusskolēniem.

Interneta resursi, kuri saistīti ar karjeras izglītību

10. www.izaugsme.lv – par profesionālās un augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem Latvijā, par mācību iespējām ārzemēs, kā arī apraksti par profesijām.
11. www.izm.gov.lv. – par augstākās izglītības iestādes iespējām.
12. <http://viaa.gov.lv> – augstākās izglītības iestādēm, mācību kursiem un izglītības un darba iespējām.
13. www.sf.gov.lv. Par studiju un studējošo kreditēšanas jautājumiem.
14. www.nva.lv. – bezdarbnieku profesionālo apmācību.
15. www.niid.lv. – augstākās izglītības iestādēm, karjeras izglītības testi.
16. www.iespējas.lv.
17. www.prakse.lv. – augstskolu studiju programmas, studiju veids, ilgums un iegūstamais grāds.
18. <http://euroguidance.eu/> - EK karjeras konsultēšana un informāciju tīkls.
19. www.cv-online.lv – darba sludinājuma portāls
20. www.vakance.lv - darba sludinājuma portāls

21. www.cvmarket.lv- darba piedāvājumi, CV veidošana un karjeras padomi.
22. www.occupationsguide.cz/en - interešu un prasmju noteikšanas testi, darba tirgus un karjeras izvēles gids.
23. www.aiknc.lv. Augstākās izglītības kvalitātes noteikšanas centrs.Informācija par augstskolu un koledžu statusu.
24. <http://www.izm.gov.lv> – informācija par stipendijām, studiju un studējošā kredītiem.
25. <https://www.youtube.com/watch> - filma par karjeras veidošanu «Zaļais Pipars». RTU, 2012
26. <https://www.youtube.com/watch?v=OpvCOOzVQnU> -filma par karjeras veidošanu «Zaļais Pipars». RTU, 2013
27. <https://www.youtube.com/watch?v=LVqC0FvyvU4>- filma par karjeras veidošanu «Zaļais Pipars». RTU, 2014
28. <https://www.youtube.com/watch?v=h6yh82XxKDw> -filma par karjeras veidošanu «Zaļais Pipars». RTU, 2015

Izmantotā literatūra

1. Alksne S. Antonova A. Druveniece D.(2006.)Karjeras izglītība 10.-12.klasei. Skolotāja rokasgrāmata.
Pieejams:http://viaa.gov.lv/files/news722/karjeras_izglitiba_10_12_klasei_2006.pdf
2. Izglītības likums. Pieejams: <http://likumi.lv/doc.php>
3. Karjeras izglītība skolā. VIAA, 2010. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/files/news/727/karjeras_izgliitiba_skolaa_2010.pdf
4. Karjeras izglītības paraugprogramma.Rīga,2011.
5. Letonika (programmā izmantotie jēdzieni un to skaidrojumi). Pieejams:
<http://www.letonika.lv/groups/default.aspx?cild>
6. Par Karjeras izglītības īstenošanas plānu valsts un pašvaldību vispārējās un profesionālās izglītības iestādēs 2015.-2020.gadam. Pieejams: http://likumi.lv/ta/id/278999-parkarkeras_izglitibas_istenosanas_planu_valsts_un_pasvaldibu_visparejas_profesionalas_izglitibas_iestades_2015_2020
7. VISC metodiskais līdzeklis „klases stundu programmu paraugs.” Rīga,2016. Pieejams:
http://viaa.gov.lv/audzinasa/metmat/klases_stundu_progr%20paraugs.pdf